

”Made in Jordan”?

En fallstudie av EU:s reglerande inflytande genom handel i
Jordanien

Abstract

Conditionality clauses in EU trade agreements are widely criticised for their inefficacy in influencing companies' production processes. While it is usually customary that companies that fail to comply to said clauses may still continue to export to the single market, the new 2016 trade agreement between the EU and Jordan has imposed stricter restrictions and forbids non-compliant companies to export to the EU. In light of this, this essay aims to analyse how rules on including Syrian refugees in production processes of companies in designated areas has impacted the deregulation of working permits in Jordan, especially in processes that have existing methods for identifying non-compliant companies, such as through certification. In this study, I used theories of the EU as a regulative power, and a modified version of the California- and the Delaware-effect. My results suggest that there is a causal relation between the trade agreement and the deregulation of work permits in Jordan, both in anticipation to, but especially after the trade agreement came into effect, challenging previous conceptions that EU trade agreements have low influence on production processes.

Nyckelord: Conditionality, European Union, Trade, Regulation, Jordan, Syrian refugees, Production process,

Antal ord: 9997

Innehållsförteckning

| | | |
|----------|--|-----------|
| 1 | Introduktion och syfte | 1 |
| 1.1 | Inledning..... | 1 |
| 1.2 | Syfte & Frågeställning | 2 |
| 1.3 | Disposition | 3 |
| 2 | Bakgrund | 4 |
| 2.1 | Reglerande inflytande och EU | 4 |
| 2.2 | Handelsavtal EU-Jordanien..... | 4 |
| 2.3 | Avreglering Arbetstillstånd..... | 5 |
| 3 | Tidigare forskning och teori | 7 |
| 3.1 | Tidigare forskning | 7 |
| 3.1.1 | Reglering produktionsprocess | 7 |
| 3.1.2 | Delaware, Kalifornien & konkurrerande reglering | 8 |
| 3.2 | Teori | 9 |
| 3.2.1 | Kalifornien-effekten | 10 |
| 3.2.2 | Delaware-effekten | 11 |
| 4 | Metodologi | 13 |
| 4.1 | Forskningsdesign och val av fall..... | 13 |
| 4.2 | Processpåring och motivanalys | 14 |
| 4.3 | Operativa Mekanismer | 15 |
| 4.3.1 | Mekanism 1: Kalifornien-effekten | 15 |
| 4.3.2 | Mekanism 2: Delaware-effekten | 16 |
| 4.4 | Material och reliabilitet | 17 |
| 5 | Analys..... | 19 |
| 5.1 | Mekanism 1: Kalifornien-effekten | 19 |
| 5.1.1 | EU:s relativa marknadsmakt | 19 |
| 5.1.2 | Stringenta regler hindrar överreglering | 20 |
| 5.1.3 | Företag påverkar för avreglering av arbetstillstånd..... | 21 |
| 5.2 | Mekanism 2: Delaware-effekten | 22 |
| 5.2.1 | Handelsinitiativets betydelse för beslutsfattare..... | 23 |
| 5.2.2 | Beslutsfattares föreställning om regler stringens..... | 23 |
| 5.2.3 | Intention av beslutsfattare till avreglering..... | 24 |
| 6 | Resultat | 27 |

| | | |
|----------|--|-----------|
| 6.1 | Mekanism 1: Kalifornien-effekten | 27 |
| 6.2 | Mekanism 2: Delaware-effekten | 28 |
| 7 | Slutsats | 29 |
| 8 | Referenser | 30 |
| 8.1 | Annex 1: Avregleringar arbetstillstånd | 35 |
| 8.2 | Annex 2: Frågeställningar mail | 36 |

1 Introduktion och syfte

1.1 Inledning

Europeiska unionen (EU) utövar makt över stater och företag utanför unionen med handelsavtal. Enligt forskare som Young och Peterson är EU:s handelspolitik en grundläggande del av unionens externa politik, och ett av dess främsta verktyg för att utöva inflytande i tredje-länder (2014: 3). Unionen använder den inre marknaden som hävstång för att påverka i politiska frågor (Keukeleire & Delreux, 2014: 204). Genom att ställa regler och villkor för aktörers tillgång till marknaden har EU tämligen stor politisk påverkan globalt.

I juli 2016 skrev EU och Jordanien under ett handelsavtal som bryter med tidigare former kring hur unionens handelsavtal utövar makt över aktörer. Detta har inte undersökts i den teoretiska diskursen om *inflytande genom handelsavtal* tidigare. I avtalet ställs regler för hur företag producerar varor och tjänster, som exporteras till EU:s marknad, specifikt på företagen som aktör, till skillnad från tidigare handelsavtal där produktionsprocessen som fenomen reglerats genom staten i det tredje landet (2.2). Den sistnämnda formen av inflytande genom handelsavtal utövas med villkors-klausuler och appliceras främst gentemot utvecklingsländer (Moberg, 2015: 15) Dessa villkors-klausuler har inkluderats i handelsavtal som krav på att stater i tredje-länder ratificerar FN-konventioner, varav den mest tillämpade varit Internationella arbetsorganisationens (ILO:s) om internationella arbetsnormer (Orbie & Tortell, 2009: 663).

Villkors-klausuler har kritiserats av civilsamhällsorganisationer som ineffektiva. Villkors-klausuler har ingen inverkan på företag som kan exportera varor och tjänster till EU:s marknad, trots att företagen brutit mot klausuler i konventioner som den egna staten ratificerat. Enligt Ethical Trade Initiative (ETI), som organiserar både arbetsgivar- och fackorganisationer runtom i världen, bidrog snarare ett sådant handelsavtal med Kambodja till att gynna inhemska företag som använde sig av barnarbete i produktionen av varor och tjänster som exporterades till EU (Rutledge, 2016). Europaparlamentariker och civilsamhällsorganisationer mobiliserade sig för att frånta de asymmetriska fördelarna i form av sänkta tullar, som givits till Kambodja. Forskning av fall där fördelarna fråntagits, som i Burma, har däremot visat att sådana sanktioner som straff snarare är kontraproduktiva (Beke & Hachez, 2015: 21, Portela, 2010: 148). EU:s inflytande över företag med villkors-klausuler inom tredje-länder är i princip beroende av den statens förmåga

eller vilja att implementera konventionen som ratificerats (Beke & Hachez, 2015: 12).

Formen av inflytande över produktionsprocessen för export till EU:s inre marknad i handelsavtalet mellan EU och Jordanien, är jämförbart med förslag av ETI och utredningar i Europaparlamentet för revidering av EU:s villkors-klausuler. Zamfir och Rutledge föreslår båda att ILO:s konventioner om internationella arbetsnormer bör utformas som specifika regler för företag som exporterar till den inre marknaden, kontrollerade genom certifieringar (2017: 9, 2016). I likhet är regler om inkludering av syriska flyktingar i produktionsfaciliteter och lokalisering av faciliteter kontrollerade genom certifieringar i handelsavtalet mellan EU och Jordanien (2.2). Kontrollerande verktyg som certifieringar möjliggör exkludering av företag från export under asymmetriska fördelar som sänkta tullar eller andra hinder, om regler inte följs, till skillnad från villkors-klausuler. Ett ytterligare samband har uppkommit, frambringt av handelsavtalet och oförutsett i Zamfir och Rutledges förslag, är en effekt på den jordanska staten i form av en självreglering – i detta fall en avreglering av arbetstillstånd för syriska flyktingar. Reglering av hur företag producerar varor och tjänster ter sig ha en effekt på staten i landet, vilket analyseras i uppsatsen (2.3).

1.2 Syfte & Frågeställning

Som beskrivet inledningsvis, bygger denna uppsats på uppfattningen att tidigare konceptualiseringar av EU:s inflytande på företags produktionsprocesser och stater i tredje-länder, genom handel, är otillräckliga. Syftet med denna studie är därför att analysera EU:s inflytande över produktionsprocesser i företag genom exkluderande verktyg och hur det påverkar stater. Analysen ska bidra till att *förklara* orsakssambandet mellan EU:s handelsavtal med Jordanien och statens inhemska avregleringar av arbetstillstånd inom Jordanien. För att förklara orsakssambandet använder jag två kompletterande mekanismer som analyserar regleringen av produktionsprocesser som fenomen, utifrån företag som aktörer i den ena och statliga beslutsfattare i den andra mekanismen (4.3).

I uppsatsen ämnar jag bidra till den teoretiska forskningen om inflytande genom handel på främst två sätt; där tidigare studier fastnat i cementerade antaganden om inflytande genom handel, ämnar denna studie utmana teoretiska distinktioner som att regler för produktionsprocesser inte är exkluderande vilket fallet visar på. Ett antagande i teorier om inflytande genom handel är att exkluderande regler är mer inflytelserika än icke-exkluderande, vilket hypotetiskt innebär att EU har mer makt över aktörer i tredje-länder i fallet som analyseras än genom villkors-klausuler (3.1). Distinktionen innebär även att tidigare teorier formats för reglering av standarden på produkter och tjänster som exkluderande, varför en modifiering av teorier för att analysera produktionsprocesser innebär en teoriutveckling (3.2).

Utmanandet av tidigare teoretisk förförståelse ger oss det andra teoretiska bidraget, vilket är att visa på ett mer inflytelserikt alternativ till villkors-klausuler

för att reglera produktionsprocesser. Studien är således ett vetenskapligt bidrag till att på en teoretisk abstraktionsnivå utveckla Zamfir och Rutledges förslag på revidering av villkors-klausuler. I bidraget till Zamfir och Rutledges förslag beaktar studien den jordanska statens självreglering, hypotetiskt i förmån för företag som regleras i produktionsprocessen – en effekt av handelsavtalet.

Till denna bakgrund lyder min forskningsfråga som följande:

Hur påverkade EU:s handelsavtal med Jordanien avreglering av arbetstillstånd för syriska flyktingar i Jordanien?

Forskningsfrågan är formulerad för att möjliggöra prövning av de två mekanismerna emellan handelsavtalet som oberoende variabeln och avregleringar av arbetstillstånd som den beroende. Däremot nämns inte mekanismerna explicit för tydlighetens skull.

1.3 Disposition

Uppsatsen är uppdelad i sex delar. I kapitlet som följer av detta introduceras viktiga begrepp för uppsatsen, och läsaren ges en bakgrund till EU som regulativ aktör, handelsavtalet och avregleringarna av arbetstillstånd. Det tredje kapitlet diskuterar först tidigare forskning om inflytande genom handel, varefter ett teoretiskt ramverk används för att modifiera två teorier. I det fjärde kapitlet lägger jag fram studiens metodologiska vägval och utvecklar två mekanismer av de modifierade teorierna som analyseras i det femte kapitlet. Till sist redovisas resultatet i det sjätte kapitlet, varefter jag gör en teoretisk diskussion av resultatet i slutsatsen.

2 Bakgrund

2.1 Reglerande inflytande och EU

Reglerande inflytande som begrepp appliceras i termer av makt som EU utövar på företag och stater utanför EU. OECD definierar regleringar som regeringars införande av regler gentemot företag i den privata sektorn, påtvingade genom en diversifierad samling verktyg (OECD, 2002). Enligt Eberlein kan EU analyseras utifrån två fundamentala perspektiv: som en supranationell aktör som reglerar medlemsstater, eller en global regulativ makt som projicerar preferenser bortom unionens medlemsstater (Eberlein, 2005). Denna studie tar fasta på det senare perspektivet, och avgränsas från att problematisera den mellanstatliga betydelsen i båda. Två skäl belägger en sådan avgränsning, för det första är EU:s handel i mångt och mycket överstatligt vilket delvis avgränsar den mellanstatliga dimensionen. Det andra skälet är att denna studie ämnar förklara hur ett reglerande handelsavtal påverkar inhemsk reglering i ett tredje land, inte processen inom EU inför förhandlingen om handelsavtalet – som kännetecknas av en mellanstatlig dimension (Meunier & Nicolaïdis, 2017: 220). EU som en global reglerande aktör, inom andra stater och av företag däri, kommer således tillämpas som en enhetlig aktör.

EU reglerar främst företag utanför dess inre marknad med handelsbarriärer. Vid formandet av EU:s inre marknad runt 1992 uppkom en handelsbarriär, refererad av Cooreman som 'regulativ handelsbarriär' (Cooreman, 2017). Handelsbarriären innebär att företag måste anpassa varor och tjänster till standarder och regleringar på EU:s inre marknad för att exportera till EU (Meunier & Nicolaïdis, 2017: 223). I jämförelse så hindras producenter i Jordanien att exportera till EU under handelsavtalet i fallet som studeras om inte producenterna följer EU:s regler för handel till den inre marknaden. De regulativa handelsbarriärerna påtvingar regler på företag utanför EU:s medlemsstater, och en beteendeförändring i form av en självreglering när företagen ämnar exportera till unionens inre marknad. Forskare operationaliserar effekten av EU:s regulativa inflytande olika. Producenters självreglering är endast en operationalisering av den beroende variabeln, andra forskare har analyserat staters självreglering i ett ytterligare steg eller som följd av den första effekten (Young, 2015: 1236). Detta är två koncept av regulativt inflytande som studien tar avstamp i.

2.2 Handelsavtal EU-Jordanien

Handelsavtalet trädde ikraft i juli 2016. Det ställer två regler på produktionsprocessen i företag för export av varor och tjänster under lättade ursprungsreglerna, samt ett incitament till statlig avreglering. Reglerna kontrolleras genom certifikat, som exkluderar företag som inte följer reglerna.

Ursprungsregler definieras av Världshandelsorganisationen (WTO) som kriteriet för att bedöma det nationella ursprunget en produkt har, som var de har producerats eller tillverkats (WTO, 2017). Det nationella ursprunget beror i sin tur på varifrån materialet som används för att tillverka en produkt, i ett särskilt land, härstammar ifrån. Ursprungsregler är en teknisk reglering av handel, och betecknas snarare som en regulativ handelsbarriär än en traditionell sådan (EU, 2016).

Handelsavtalet komplimenterar ett tidigare associationsavtal mellan EU och Jordanien där jordanska tillverkare exporterar tullfritt. I associationsavtalets ursprungsregler får endast 35 % av materialets värde vara importerat för att kvalificera varan som tillverkad i Jordanien uttryckt som ”Made in Jordan”, i jämförelse med 70 % lättade ursprungsregler i handelsavtalet från juli 2016 (EU, Trade Helpdesk, 2017). Ursprungsreglerna är likställda de asymmetriska fördelar som ges till utvecklingsländer i EU:s unilaterala handelssystem, där villkors-klausuler appliceras (EU, 2016).

För att exporterade varor och tjänster ska kvalificeras som tillverkade i Jordanien med ursprungsregler om 70 %, måste företagen inkludera syriska flyktingar i produktionsfaciliteterna lokaliserade i en av 18 designerade utvecklingszoner. 15 % syriska flyktingar de första tre åren med formella arbetstillstånd, därefter 25% kontrollerade genom certifieringar som reglerande instrument (Ibid). Ett ytterligare incitament för staten, som inkluderats i avtalet, är att när 200 000 syriska flyktingar fått formella arbetstillstånd upphävs regeln om lokalisering av produktionen till att inkludera företag utanför zonerna (OJ-EU, 2016).

2.3 Avreglering Arbetstillstånd

Avregleringen av arbetstillstånd har skett stegvis och undersöks som en effekt av handelsavtalet, och regleringen av produktionsprocessen i företag som en del av orsakssambandet.

En förutsättning för företag att självreglera till EU:s regler, och för staten att nå incitamentet om 200 000 syriska flyktingar med arbetstillstånd är att en inhemsk reglering om ”jordanisering” av arbetsmarknaden avregleras. Jordaniseringen är en inhemsk lagstiftning som hindrar flyktingar från att arbeta på den formella arbetsmarknaden, till förmån för jordanier (ILO, 2017: 8).

När EU i februari 2016 utlovade de lättade ursprungsreglerna hade runt 4 000 syriska flyktingar arbetstillstånd av exceptionella skäl. Ett år därpå hade antalet stigit till 40 000 (ILO, 2017: 9), I september 2017 låg siffran på 66 488 och i november 77 464 (Reliefweb, 2017). Enligt ILO ökade utgivna arbetstillstånd parallellt med avregleringarna av arbetstillstånd (2017: 8).

I ANNEX 1 (8.1) tydliggörs hur den jordanska staten avreglerat arbetstillstånd stegvis. Av den stegvisa avregleringen går det att utläsa att avregleringar skett både innan och efter handelsavtalets ikraftträdande i juli 2016, vilket är en utmaning för uppsatsen att förklara. De stegvisa avregleringarna analyseras som flera värden i den beroende variabeln.

3 Tidigare forskning och teori

3.1 Tidigare forskning

I denna avdelning ger jag en teoretisk bakgrund till den teoretiska distinktionen mellan reglering av produktionsprocesser och konkurrerande samarbeten, som uppsatsen ämnar utmana. Därefter introduceras två teorier om reglerande inflytande som förklarar inflytande i konkurrerande samarbete. Teorierna jämförs med reglerna för produktionsprocesser i handelsavtalet, för att visa den brist modifieringen av teorin i nästa avdelning åtgärdar.

3.1.1 Reglering produktionsprocess

Studier av EU:s reglerande inflytande genom spridning av regler varierar brett i forskares idéer om teorier och hur de appliceras (Young, 2015: 1239). Därför avgränsar jag avsnittet till att diskutera tidigare forskning som är relevant för uppsatsens specifika kontext – EU:s inflytande över hur företag producerar varor och tjänster i tredje-länder, genom handelsavtal.

EU:s regulativa inflytande varierar enligt Young systematiskt tvärs över olika former av regulativa samarbeten, där han syftar på främst två former av samarbeten; där EU kan exkludera utländska företag från den inre marknaden, och där EU inte kan exkludera dem (2015, 1234). Eftersom företag som inte följer de regler EU ställer i handelsavtalet i detta fall exkluderas från den inre marknaden, sällar denna studie sig till att studera inflytande i den första formen. Detta är en form av samarbete som Young klassificerar som konkurrerande reglering (2015: 1236). EU:s reglerande inflytande av produktionsprocessen i företag, utanför unionens gränser, har tidigare främst analyserats som icke-exkluderbara. Samt, forskningen om exkluderbara samarbeten har i princip endast undersökt EU:s reglerande inflytande över varor och tjänster som företag i tredje-länder producerar och exporterar till EU (Young, 2015: 1240, Young, 2015: 1258). Denna uppsats överbryggas dessa två forskningsområden, och utmanar distinktionen mellan dem.

Young förklarar de icke-exkluderbara samarbetens ineffektivitet som att exportörernas tillgång till EU:s marknad inte ökar ifall företagen följer uppställda villkor (Young, 2015: 1258). Företagen har tillgång till den inre marknaden så länge varor och tjänster som exporteras uppnår den inre marknads regler om standarden på det som exporteras. Skulle företagen följa uppställda villkor om hur produktionen ska gå till, om arbetskraften som i detta fall eller arbetsrättsliga villkor, innebär det endast en kostnad för dem (Ibid). Enligt Young är det skälet till företagets bristande incitament till självreglering i icke-exkluderande samarbeten,

till skillnad från när självreglering innebär tillgång till en ny marknad som i detta fall (Ibid). Ett ytterligare steg är att fråga sig hur den ineffektiva regleringen i tidigare handelsavtal påverkar stater till att verka för att de ratificerade konventionerna eller indirekt uppställda villkoren följs, vilket är en fråga för framtida forskning.

Eftersom uppsatsen visar på en ny form av reglering i handelsavtal och dess inflytande, bidrar uppsatsen även till forskning om villkors-klausuler i handelsavtalen. Likheten till forskningen om villkors-klausuler är att regleringen av produktionsprocessen för att exportera till EU:s marknad i detta fall ställs i handelsavtalet. Det som skiljer handelsavtalet från tidigare avtal, och varför det analyseras som en regulativ barriär, är att reglerna specifikt utesluter exportörer som inte uppfyller reglerna. För att jämföra exkluderande reglering av produktionsprocessen med icke-exkluderande, såsom villkors-klausuler i handelsavtal, regleras företag direkt i detta fall snarare än indirekt genom staten som EU har ratificerat ett handelsavtal med. I nästa avdelning utvecklas teorier om konkurrerande reglering för att förklara samarbeten som exkluderar företags export på basis av produktionsprocesser ytterligare.

3.1.2 Delaware, Kalifornien & konkurrerande reglering

Två framträdande teorier inom forskningen om reglerande inflytande i konkurrerande samarbeten är Kalifornien-effekten och Delaware-effekten. Enligt Delaware-effekten avreglerar stater i konkurrens med andra stater för att öka förutsättningar för investeringar och produktion av företag inom statens gränser. (Konisky, 2007: 854). Delaware-effekten lägger särskild vikt vid beslutsfattare som aktör, vars motiv förklarar avregleringar (Ibid).

Precis som Delaware-effekten förklarar Kalifornien-effekten ett mer generellt fenomen av reglering genom handel. Däremot utgår den från företag och civila organisationer som relevanta aktörer för att analysera stärkt reglering av produktstandarder genom handel. Enligt Kalifornien-effekten överreglerar företag inom ett land för att exportera varorna till ett annat land med mer stringenta regler än i det inhemska landet, och påverkar därefter den egna staten för att reglera på samma nivå (Vogel, 2000: 269).

Teorierna har främst applicerats på handel mellan demokratiska stater och reglering av standarder på produkter, vilket skiljer sig från fallet i denna uppsats (4.1). Däremot tillämpar teorierna två olika resonemang om aktörers handlingar utifrån rationalistiska incitament för att förklara reglering i ett land, som effekt av handel med ett annat land. Resonemangen utgår ifrån olika aktörer som centrala analysobjekt för att förklara orsakssamband, vilket jag tar fasta på för att undersöka sambandet mellan handelsinitiativet och avregleringen av arbetstillstånd i Jordanien. Samt, båda teorierna utgår från reglering i en normativ hierarki där Delaware-effekten innebär sämre reglering av standarder och Kalifornien-effekten en starkare reglering. Det är endast en regel som avregleras eller stärks i tre dimensioner, som i företaget eller antingen staten företaget exporterar till eller ifrån.

I fallet som studeras i denna uppsats undersöks snarare tre regler beroende sinsemellan i två dimensioner, den jordanska statens och företagens självreglering. Den första regeln är den jordanska statens självreglering av arbetstillstånd vilket är den beroende variabeln som undersöks. Den första regeln är också en nödvändighet för att 200 000 syriska flyktingar ska tilldelas arbetstillstånd vilket lättar ursprungsreglerna ytterligare, den andra regeln om de 18 industriella zonerna där produktionen av varorna som exporteras måste ske. Därtill är avreglering av arbetstillstånd också en nödvändighet för företagens självreglering av produktionsprocessen för att inkludera 15 – 25 % syriska flyktingar produktionsfaciliteter, vilket är den tredje regeln. I nästa avdelning fördjupas denna modifiering i respektive mekanism som utformas av de två teorierna som beskrivits.

3.2 Teori

För att studera hur EU:s handelsavtal har påverkat den jordanska statens avreglering av arbetstillstånd applicerar jag ett teoretiskt ramverk om marknadsmakt. Ur ramverket utmejslas tre faktorer som är grundläggande för att förklara sambandet mellan handelsavtalet och den jordanska statens avreglering av arbetstillstånd; värdet på EU:s inre marknad, aktörer inom Jordanien samt stringensen på reglerna som påtvingas. De tre faktorerna används för att modifiera två teoretiska mekanismer som kompletterande förklaringar till sambandet mellan den oberoende och beroende variabeln.

Det teoretiska ramverket som jag applicerar utgår från EU:s marknadsmakt som verktyg för unionens regulativa inflytande, varifrån konceptet om EU som global regulativ makt som tidigare diskuterats (2.1) har sitt ursprung. Damro har utvecklat teorin om EU:s marknadsmakt som ett koncept för att identifiera och organisera faktorer eller koncept för empirisk forskning (2015: 1337). Enligt Damro bidrog hans forskning till att klargöra vad för typ av makt EU är i dess externa relationer, men dess syfte var främst att ge andra forskare ett ramverk för att utforska och analysera EU:s externa inflytande igenom (2015: 1340). I denna studie applicerar jag det sistnämnda, ramverket, och avgränsar mig från debatten om vad för makt EU är. Däremot bidrar studien till diskursen genom att stärka eller försvaga det teoretiska ramverkets förklaringskraft, i debatten om EU:s former av externt makthavande.

Damro menar att de faktorer ramverket identifierar utmejslar värden i studiers oberoende variabel som påverkar det regulativa inflytandet (Damro, 2015: 1341). Den första faktorn som Damro identifierar är marknadens storlek (2015: 1342), vilket även Young och Drezner tillämpar som en särskilt relevant faktor (2008: 32, 2015: 1241). Drezner definierar marknadens storlek som EU:s inre marknads relativa värde, för den tredje parten, vilket jag kommer utveckla ytterligare. En marknad med högt relativt värde definieras som dominant och inflytelserik (2008: 32). Därtill tillämpar Damro två faktorer som uppräknar mellanstatliga aktörer inom EU och intresseorganisationer som påverkar de mellanstatliga aktörerna (Damro, 2015: 1343). I denna uppsats undersöker jag främst inhemska samband i Jordanien

som effekt av handelsavtalet, vilket är en avgränsning som även det diskuterades i det tidigare kapitlet (2.1). Således fungerar avgränsningen även som kritik mot Damros uppräknade faktorer, som inte beaktar interna faktorer, som aktörer och institutioner, i staten som EU utövar inflytande på. Drezner och Young komplimenterar därför teoribildningen väl, för att inkludera det inhemska perspektivet i det tredje-land som EU utövar inflytande i.

För att förklara den jordanska statens avregleringar som effekt av regulativa barriärer i EU:s handelsavtal, vänder jag mig därför till Drezners resonemang om att staters preferenser i regulativa frågor påverkas av inhemska aktörer och institutioner (2008: 39). Inhemska aktörer som företag representerar för dem appliceras som ramverkets andra faktor för teoribildningen. Drezner använder Andrew Moravcsiks två-steps-modell för att förklara sambandet i en disciplinär kontext som internationella relationer (2008: 40). Antagandet är i princip ett kritiskt resonemang mot realistiska antaganden om att endast relationer mellan stater förklarar inflytande emellan dem (Ibid). Eftersom jag inte undersöker hur Jordaniens externa politik formas av inre aktörer och institutioner tillämpar jag inte två-steps-modellen som teori. Däremot visar teorin på vikten av att operationalisera EU:s reglerande inflytande på inhemska aktörer i Jordanien, för att förklara avregleringen. Om en stats externa politik formas av inhemska aktörer torde även dess inhemska självreglering påverkas av inhemska aktörer. Detta är både relevant för de två teoretiska mekanismerna som specificeras nedan, och för EU:s marknad som faktor för unionens inflytande eftersom den har ett relativt värde för aktörer som företag.

Young utvecklar resonemanget om företag och EU:s inre marknads relativa värde ytterligare, samt inkluderar en tredje faktor för att studera EU:s reglerande inflytande; reglerna som påtvingas stringens (2015: 1241). En marknads relativa värde för företag medför incitament för dem att åsamka sig kostnader för att få tillgång till den inre marknaden. Reglernas stringens påverkar även samma kostnad. Ju större skillnad det är mellan de företagens produktionsprocess och reglerna som påtvingas, desto högre är kostnaden för företagen att anpassa produktionen för att exportera till, i detta fall, EU:s inre marknad (Ibid). Både stringensen i reglerna och EU:s inre marknads relativa värde för aktörer påverkar således deras motiv och handlingar (4.2).

3.2.1 Kalifornien-effekten

För att applicera Kalifornien-effekten modifierar jag teorin till att vara tillämpbar på reglerna uppställda i EU:s handelsavtal med Jordanien. Vogel har varit framträdande i utvecklandet av teorin, som enligt Konisky främst förklarar reglering av standarder på produkter och inte produktionsprocessen (Konisky, 2007: 855). Teorin beaktar däremot både inhemska aktörer som företag och hur en extern dominant marknad påverkar dessa, som teoretiska faktorer för att förklara en statlig reglering (Vogel, 2000: 269). För att utveckla teorin till att även vara tillämpbar på produktionsprocesser inkluderar jag därför en tredje faktor, en

diversifiering av regler såsom förklarat under 3.1.2 samt den inverkan stringensen i reglerna har på aktörer som företag i Jordanien.

Teorin utgår från företag som analysobjekt och hur deras incitament för att få tillgång till en dominant marknad påverkar handlingar, som en självreglering av produktionsprocessen (Vogel, 1997: 561). Enligt den ursprungliga teorin självreglerar företagen över nationell standard, vilket i detta fallet hade inneburit att de skulle anställa 15 – 25 % syrisk flyktingar utan att en sådan inhemsk reglering föregick. Därefter påverkar företagen den inhemska staten till att reglera till samma nivå för att öka företagets inhemska konkurrenskraft och vinst (Vogel, 1997: 564). Här skiljer sig fallet från tidigare teorier om produktstandarder som regulativa barriärer, vilket är den modifiering som görs av teorin.

För att företag i Jordanien ska kunna överreglera, i jämförelse med inhemsk nationell reglering, krävs det en avreglering av arbetstillstånd för syrisk flyktingar. Företag kan således lätta den regulativa stringensen som påverkar värdet av EU:s inre marknad i förhållande till kostnaden för överreglering, igenom att påverka den egna staten till att avreglera en regulativ barriär. Denna regulativa barriär är i detta fall ”jordaniseringen” av arbetsmarknaden, som exkluderar syrisk flyktingar från arbetstillstånd och den formella arbetsmarknaden. Den statliga regleringen analyseras som ett hinder för företags överreglering, och därför föremål för deras hypotetiska påverkan för att exportera under EU:s lättade ursprungsregler. Enligt Bernauer och Caduffs teoribildning påverkar företag den statliga regleringen i koalition med civila aktörer, vilket är en ytterligare relevant aktör i sambandet som undersöks (2014: 108).

Sammanfattningsvis innebär den teoretiska modifieringen att företag påverkar för en avreglering i den egna staten för att överreglera och därigenom exportera till den dominanta marknaden. Hypotetiska steg i mekanismen utmejslas i nästa kapitel (4.2?).

3.2.2 Delaware-effekten

Den andra teorin som jag applicerar för att undersöka sambandet mellan handelsavtalet och avregleringen undersöker beslutsfattare som analysobjekt. Teorin både prövas eftersom fallet som studeras innefattar beslutsfattare i en auktoritär regim, i olikhet från tidigare fall där teorin använts på demokratiska stater (3.1.2). Modellen är relevant eftersom avregleringen av arbetstillstånd i slutändan bestäms av beslutsfattare, och reglerna i handelsavtalet knyts således till deras motiv för att avreglera.

Det teoretiska resonemanget utgår från att beslutsfattare avreglerar stringenta regler för att minska regulativa kostnader för företag att verka inom landet, efter påtryckningar (Konisky, 2007: 853). Enligt Konisky avreglerar beslutsfattare främst av två bakomliggande skäl; för att visa på ekonomiska vinster för de som ansvarsutkräver beslutsfattarna, och på grund av företag som påverkar beslutsfattarna till att minska regulativa kostnader för att bedriva verksamhet i staten (Konisky, 2007: 854). Det andra skälet undersöks djupare i den tidigare

teorin, och det första skälet är snarare ett antagande som görs för att visa på beslutfattarnas incitament.

Ett grundläggande antagande i teorin är att stater konkurrerar om lokaliseringen av företag och förutsättningar för inhemska producenter att exportera till externa marknader, för att gynna den inhemska ekonomin (Konisky, 2007: 855). Tillgången till en dominant marknad gynnar företagets förutsättningar att bedriva verksamhet i staten och således statens konkurrenskraft. Det betyder att beslutsfattare styrs av incitament för att gynna den andra faktorn i ramverket, företag i landet (Ibid). Stringenta regler ökar däremot kostnaden för företag och stävjar statens konkurrenskraft. Om stringenta regler hindrar företag från att tillgå en dominant marknad borde således beslutsfattares motiv för att avreglera, i detta fall arbetstillstånden, speglas av sådana incitament.

För att sammanfatta teorin så avreglerar beslutsfattare stringenta regler för att gynna förutsättningarna för inhemska företag att exportera till en dominant marknad.

4 Metodologi

4.1 Forskningsdesign och val av fall

Denna avdelning fokuserar på forskningsdesign och val av fall. Studien är en inom-fallstudie och studerar EU:s reglerande inflytande i både företags produktionsprocess och regler för det i ett tredje land. Studien ämnar *förklara* ett orsakssamband mellan EU och Jordaniens handelsavtal som en oberoende variabel, och avregleringen av arbetstillstånd i Jordanien som beroende variabel.

Termen inom-fallstudie används för att fallet av reglerande inflytande studeras i en kontext, vilket skiljer fallet från den jämförande fallstudiens flera kontexter (Esaiasson, m.fl., 2017: 108). Enligt Esaiasson är inte jämförelser begränsade till en variation av kontext. En varians av analysenheter, som aktörer och värden på den beroende- och oberoende variabeln, ger enligt Esaiasson studien en jämförande karaktär som principiellt inte skiljer sig nämnvärt från jämförelse av kontext (2017: 109). I kritik mot inom-fallstudien som ogeneraliserbar emellan kontext går det snarare att utkristallisera en styrka, i att på djupet pröva ett kritiskt fall som alternativa teorier är minst sannolika till att förklara (Flyvbjerg, 2004: 195). Gustafsson och Hagström utvecklar resonemanget ytterligare, och hävdar att studenters främsta skäl för att studera ett fenomen bör vara att problematisera teoretisk förståelse som paradoxal i förhållande till fallet (2017: 12). Det strategiska valet av fall för denna studie både utmanar cementerade distinktioner om reglerande inflytande som paradoxala vilket gör studien tämligen teoretiskt utvecklande (3.1.1), och prövar konkurrerande teories förklaringskraft i det kritiska fallet (3.1.2). Inom-fallstudiens styrka är dess teoretiska generaliserbarhet, eftersom den med ett strategiskt valt fall i djupet bygger på tidigare statsvetenskaplig forskning (Teorell & Svensson, 2007: 44).

Fallet är således kritiskt i formen av reglerande inflytande som EU utövar, i hur handelsavtalet som ett konkurrerande samarbete utesluter exportörer på basis av deras produktionsprocess utefter uppställda regler. Därtill, inom teorier om konkurrerande reglering, skiljer sig fallet från de demokratier som teorierna tidigare applicerats på. Jordanien är en auktoritär regim, och Freedom House har uppskattat de politiska rättigheterna som låga trots förbättring sedan 2016. Även de civila friheterna har förbättrats men ter sig låga i förhållande till andra länder som studerats tidigare. De båda kategorierna uppgår till en nivå av 5 varav 7 är den lägsta nivån av rättigheter- och friheter (Freedom House, 2017) Detta kritiska fall prövar således tidigare teories förklaringskraft och vilket kan stärka dem, och utvecklar vidden av kontext de kan appliceras på.

4.2 Processpåring och motivanalys

I uppsatsen frågar jag hur handelsavtalet som oberoende variabel påverkade avregleringen av arbetstillstånd i Jordanien som beroende variabel. Processpåringens syfte som metod är enligt George och Bennet att förklara de mellanliggande kausala kedjorna, definierat som mekanismer, igenom vilka en orsak lett till en verkan (2005, 206). Metoden lämpar sig således väl för att förklara sambandet mellan de två variablerna, och utmana den teoretiska förförståelsen om konkurrerande reglering.

Metoden innebär att de kausala kedjorna mellan en orsak och dess verkan spåras genom att hypotetiska mekanismer, utmejslade från en utförlig teoribildning, presenteras och prövas (Teorell & Svensson, 2007: 247). Eftersom det kontext som studeras är kritiskt till teorierna och att teoribildningen således modifierats, utvecklas mekanismer som inte tidigare identifierats av de applicerade teorierna. Enligt George och Bennet medför detta att studien inte bara prövar teorierna genom hypotetiska mekanismer, utan också utvecklar dem (George & Bennet, 2005: 217).

Länkarna i de kausala kedjorna, som definierar mekanismer, analyseras på en lägre analysnivå än det ursprungliga sambandet. Mekanismerna är i princip alternativa eller kompletterande händelseförlopp där implikationer av i detta fall handelsavtalet leder till avregleringarna av arbetstillstånd (George & Bennet, 2005: 207). Den jämförande karaktären i inom-fallstudien som diskuterats tidigare (4.1) är således av händelseförloppen och de centrala aktörerna, utmejslade av teoribildningen, i dem. Eftersom aktörernas påverkan på avregleringen av arbetstillstånd analyseras som implikationer av handelsavtalet, tillämpas en motivanalys i de två mekanismerna för de utmejslade aktörerna.

Motivanalys innebär att en utvald representation av en aktör analyseras utifrån dennes intention till en handling, och aktörens föreställning om vad handlingen innebär för dess intressen på en högre analysnivå (Teorell & Svensson, 2007: 260). I denna studie analyseras intressena som rationalistiska, och intentioner som styrda av incitament. Om det är en aktörs föreställning att avreglering av arbetstillstånd för syriska flyktingar gynnar dennes mål, har den intention till att påverka för- eller besluta om avreglering vilket styr aktörens handling.

För att belägga motiv som förklarande mekanism argumenterar Teorell och Svensson för fyra orsakskriterier. Det första och andra kriteriet om kontrafaktisk skillnad och isolering är mer problematiska att belägga i en en-fallstudie än de två senare kriterierna, tidsordning och orsakssamband mellan motiv och handling (Teorell & Svensson, 2007: 250).

Eftersom det finns en variation av värden i den beroende variabeln, som i flera avregleringar av arbetstillstånd under en tidsperiod i samma kontext, kan motiv och handlingar delvis jämföras inom det kontext som studeras. Den kontrafaktiska skillnaden av motiv mellan kontext där andra former av regulativt inflytande föreligger, bör snarare ses som studiens teoretiska generalisering. I behovet av att studera denna nya form av inflytande på djupet, avgränsas uppsatsen från att jämföra fallet med andra kontext i studien på grund av begränsad tid och omfattning för uppsatsen (Teorell & Svensson, 2007: 255). Motiven som undersöks isoleras

inte från bakomliggande motiv i jämförelse med andra kontext av samma skäl, varför sådan kontroll grundas i de operativa modellernas relevans för den applicerade teorin och således studiens validitet (Teorell & Svensson, 2007: 247).

Styrkan i en-fallstudien är möjligheten att belägga tidsordning mellan aktörers motivutsagor och handlingar i en varians av material som jämförs (Teorell & Svensson, 2007: 257), vilket diskuteras utförligare i slutet av kapitlet (4.4). I ett liknande resonemang kan en-fallstudien belägga samband mellan intention och handling utifrån huruvida sambandet var ett resultat av ett en aktörs medvetna övervägande (Teorell & Svensson, 2007: 259). Detta är två orsakskriterier vilka jag kommer återkoppla till löpande i kapitlet och analysdelen, och som stärker eller försvagar analysens förklaringskraft av sambandet mellan handelsavtalet och avregleringar på en högre analysnivå.

4.3 Operativa Mekanismer

I denna avdelning presenteras de två operativa mekanismer som används för att förklara sambandet mellan handelsavtalet och avregleringen av arbetstillstånd. Mekanismerna är utvecklade från Kalifornien- respektive Delaware-effekten som har modifierats för att analysera effekten av det regulativa inflytandet över företags produktionsprocesser, och dess implikationer på statlig avreglering av arbetstillstånd (3.2).

Enligt George och Bennet är det av särskild vikt att alla steg i en mekanism, såsom kausala kedjor av motiv och handlingar, är predicerade av hypoteser innan analysen och därför svarade på i den (2005, 207). För varje steg i processen som lett från handelsavtalet till avreglering av arbetstillstånd på den lägre analysnivån, har därför en hypotes utvecklats för att analyseras.

En hypotetisk följd i en mekanism förklarar ett orsakssamband mellan den oberoende och beroende variabeln, om den kausala kedjan av hypoteser stämmer i analysen (Teorell & Svensson, 2007: 249). För att stärka transparensen innefattar hypoteserna förväntade resultat för att bekräfta dem, samt förslag på bekräftelse av alternativa hypoteser till relevanta hypoteser. En del i utvecklandet av hypotetiska mekanismer är att de måste modifieras ifall ett väsentligt steg inte tagits i beaktning, vilket jag återkommer till i slutsatsen (7) (George & Bennet, 2005: 209).

Till sist använder jag hypoteserna för att analysera tidsordningen mellan handelsavtalet och avregleringar av arbetstillstånd som beslutats om både innan och efter avtalets ikraftträdande i orsakssambandet (8.1).

4.3.1 Mekanism 1: Kalifornien-effekten

Den första mekanismen utgår från att företag i Jordanien påverkar för en avreglering av arbetstillstånd i den egna staten, för att överreglera i produktionsprocessen och därigenom exportera till EU:s inre marknad. Nedanför specificeras tre hypoteser för mekanismen.

H1: EU:s marknad är en dominant marknad för företag i Jordanien

En förutsättning för EU:s reglerande inflytande genom handelsavtalet är att unionens inre marknad är dominant för företag i Jordanien. I hypotesen analyseras EU:s marknads relativa värde för företag och representanter för dem i förhållande till andra marknader. En särskild faktor som analyseras är värdet av lättade ursprungsregler.

H2: Företag i Jordanien har föreställningen att stringenta regler för arbetstillstånd hindrar dem från att exportera till EU:s marknad

I denna hypotes undersöks relationen mellan inhemska regler om arbetstillstånd för syriska flyktingar i Jordanien och EU:s regler i handelsavtalet. Enligt teorin hindras företag från att överreglera till EU:s regler och för att exportera under EU:s lättade ursprungsregler, av inhemska hinder. Hypotesen analyserar föreställningen hos företag och representanter om arbetstillstånd som regulativ barriär, för att överreglera till EU:s regler.

H3: Jordanska företag påverkar den inhemska staten för att avreglera arbetstillstånd för syriska flyktingar som stringent reglering

Enligt Teorell och Svensson är ibland en viktig del av en undersökning att inte bara att belägga motiv utan också handlingen (Teorell & Svensson, 2007: 251). Ett sista steg innan avregleringen av arbetstillstånd, är således att analysera huruvida jordanska företag eller representanter för dem lobbade för avregleringen.

En alternativ hypotes är Bernauer och Caduff teoretiska bidrag. Enligt dem påverkar företag den inhemska staten i koalition med andra aktörer. En indikator på detta är att företag samarbetat med andra aktörer för att påverka den jordanska staten.

4.3.2 Mekanism 2: Delaware-effekten

Den andra mekanismen utgår från att beslutsfattare avreglerar stringenta regler för att gynna förutsättningarna för inhemska företag att exportera till en dominant marknad.

H1: Handelsavtalet med lättade ursprungsregler mellan EU och Jordanien är betydelsefullt för jordanska beslutsfattare

Den första hypotesen i den andra mekanismen visar på värdet av de lättade ursprungsreglerna i handelsavtalet, som i EU:s inre marknad, för beslutsfattare i Jordanien. Betydelsen av den inre marknaden är en grundläggande förutsättning för beslutsfattares föreställning om inhemska reglers stringens och således beslutsfattares intention för avreglering av arbetstillstånd.

H2: Jordanska beslutsfattare har föreställningen att stringenta regler hindrar förutsättningar för export under de lättade ursprungsreglerna

I likhet med den andra hypotesen i den första mekanismen analyseras relationen mellan regler i handelsavtalet, och regler om arbetstillstånd som hindrar företag från att överreglera för dessa i Jordanien. Särskilt relevant är det incitament EU inkluderat i avtalet om att lätta reglerande barriärer om 200 000 syriska flyktingar fått arbetstillstånd.

H3: Beslutsfattarens intention för att avreglera arbetstillstånden är för att öka förutsättningarna för företag att exportera under EU:s lättade ursprungsregler

Härunder undersöks huruvida avregleringen av arbetstillstånd var ett medvetet övervägande av beslutsfattare, för att lätta regulativa barriärer till EU:s inre marknad för jordanska företag. Eftersom orsakssambandet mellan intention och handling är en komplex att analysera förs en diskussion om motivutsagor och material i avdelningen nedanför (4.4), samt i resultatet.

4.4 Material och reliabilitet

Hypoteserna i de två mekanismerna i den tidigare avdelningen analyserar främst motivutsagor från de analyserade aktörerna. För att analysera motivutsagor från aktörerna har jag kontaktat dem med frågor i mail, vilka redovisas i ANNEX 2 och relevanta svar i analysdelen. Enligt Teorell & Svensson bör egna motivutsagor jämföras med andra källor från samma aktörer för att utesluta eftertänksamma, vilket stärker tidsordningen som orsakskriterium (2007: 255). Därför jämförs de mailintervjuer som gjorts med motivuttalanden i andra källor.

Eftersom endast en av tio företag i Jordanien som är auktoriserade exportörer under de lättade ursprungsreglerna svarade på frågor över mail, komplimenteras motivutsagorna med källor från tidningsartiklar och rapporter (Customs, Gov, 2017). Däremot hänvisade företaget som svarade till en ansvarig för Internationella arbetsorganisationen (ILO) i Jordanien, vilket jag följde upp med en ytterligare mailintervju för att undersöka den tredje hypotesen i mekanism 1.

Varken representanter för företag eller beslutsfattare från de relevanta ministerierna svarade på mail. Därför grundas motivutsagor från dem främst i analys av källor som rapporter, och tidningsartiklar uppsökta och organiserade genom Retriever. Därtill komplimenteras dessa med en mailintervju med en ansvarig enhetschef i EU kommissionen, för att belägga motiv för beslutsfattarens avregleringar innan handelsavtalets ikraftträdande (5.2.2).

I användning av vissa källor i studien finns det risk för osystematiska fel och därför bristande reliabilitet. I mailkontakt med företaget har det uppkommit språkliga barriärer mellan mig och svarande. Språkliga hinder kan påverka analysen av materialet och den subjektiva tolkningen jag som uppsatsförfattare gör av

materialet. Offentliga motivuttalanden från aktörerna är uttryckta i en auktoritär regim, vilket hämmar möjligheten för aktörer att uttrycka motivuttalanden fritt. Därtill är inte den inhemska median självständig i meningen att den rapporterar under en auktoritär regim, vilket däremot kan stärka reliabiliteten i dess rapportering av beslutsfattares motivutsagor.

5 Analys

5.1 Mekanism 1: Kalifornien-effekten

5.1.1 EU:s relativa marknadsstyrka

Det finns grund för varför regler för lättade ursprungsregler ter sig vara inflytelserika. EU:s marknad är värdefull för företag i Jordanien, men de höga ursprungsreglerna hindrar dem från att exportera till den.

I den totala andelen export och import är EU Jordaniens främsta handelspartner. Statistik från Eurostat visar däremot att EU:s export till Jordanien varit runt tio gånger högre än från Jordanien till EU under 2006 till 2016 (DG Trade, 2017: 3). I procent av Jordaniens export till världen utgår endast 2.8 % till EU, varav 25.2 % till USA och 14.2 % till Saudi Arabien (DG Trade, 2017: 9). Enligt en oberoende konsultfirmas evaluering där jordanska industriministeriet intervjuas, beställd av EU kommissionen 2015, berodde jordanska företags låga export till EU under det tidigare nämnda associationsavtalet mellan EU och Jordanien (2.2) på EU:s stringenta ursprungsregler i avtalet (Vaes, m.fl., 2015: 46).

Jordanska strategiforumet (JSF), en icke-statlig organisation som representerar företag i Jordanien, lyfter associationsavtalets ursprungsregler som främsta hinder för att exportera till EU:s marknad. En marknad som är större än både USA:s och Saudi Arabiens (JSF, 2016: 3). I export av varor till EU kräver ursprungsreglerna att endast 35 % av varornas värde får vara importerat, för att de ska betecknas som producerade i Jordanien och där igenom tillåtna att exportera till EU utan tull under associationsavtalet (2.2). JSF jämför ursprungsreglerna i EU och Jordaniens associationsavtal med frihandelsavtal mellan Jordanien och USA samt Saudi Arabien. I frihandelsavtalet med USA får 65 % av varornas värde vara importerat för att de ska betecknas som producerade i Jordanien, och i Saudi Arabien 60 % av varornas värde (JSF, 2016: 16). JSF förklarar den låga exporten till EU med jordansk industris struktur. Strukturen som baseras på monteringsprocesser av importerade varor, vars export är beroende av låga ursprungsregler (Ibid).

Det relativa värdet av EU:s marknad för företag i Jordanien är avhängig ursprungsregler som hinder för att exportera till den. Inför avtalet om lättade ursprungsregler intervjuade JSF företag i Jordanien, varav 13 av 15 företag instämde att lättade ursprungsregler skulle öka deras export till EU (JSF, 2016: 22). Även två månader efter rapportens publicering citerades JSF:s VD Hala Zawati i Deutsche Welle som sa att de lättade ursprungsreglerna kommer att öppna en marknad för Jordanien som inte har utnyttjats ordentligt (Patchett, 2016). I både analys av JSF som representation av företag och i deras intervjuer, går det att förklara lättade ursprungsregler i handelsinitiativet som värdefullt för företag i

Jordanien. Ursprungsreglerna i handelsinitiativet lättades till att bli mer förmånliga än både USA:s och Saudi Arabiens, till 70 % av varornas värde (2.2). Eftersom företag i Jordanien värderar lättade ursprungsregler högt, torde regler om produktionsprocesser för de lättade ursprungsreglerna vara inflytelserika.

5.1.2 Stringenta regler hindrar överreglering

Hypotesen prövar huruvida företag har föreställningen att stringenta regler om arbetstillstånd hindrar dem från att exportera under de lättade ursprungsreglerna. För detta ändamål jämförs mailintervjun med Jerash Garments & Fashion med motivuttalanden från JSF.

JSF påtalar i sin rapport att 8 av 15 företag som intervjuades har produktionsfaciliteter lokaliserade utanför utvecklingszonerna. Av dessa svarade samtliga att kostnaden för omlokalisering är högre än nyttan av lättade ursprungsregler, men att de är villiga att anställa de 15 - 25 % syriska flyktingar som krävs (JSF, 2016: 23). Företagen visar på en vilja till att överreglera till regeln om att inkludera syriska flyktingar i produktionsfaciliteterna, men ej omlokalisera produktionsfaciliteter till utvecklingszonerna. JSF lyfte i sin rapport att även dessa företag kommer att kunna exportera under EU:s lättade ursprungsregler, så fort 200 000 syriska flyktingar inkluderats på den formella arbetsmarknaden (JSF, 2016: 15). Eftersom stringenta regler om jordanisering av arbetsmarknaden är ett vedertaget hinder för att inkludera 200 000 syriska flyktingar på den, går det att utläsa en kritisk inställning till stringenta regleringar om arbetstillstånd för syriska flyktingar.

JSF frågade inte specifikt företag i, eller utanför, utvecklingszonerna om inhemska hinder för att överreglera till kravet om 15 – 25 % syriska flyktingar i produktionsfaciliteterna. För att få klarhet ifråga intervjuades en auktoriserad exportör över mail, Oryana Awaeisheh, VD för Jaresh Garments & Fashions (Customs, Gov, 2017). Företaget är det största företaget i utvecklingszonen Al Tajamouat, och Awaeisheh bekräftar i mailintervjun att företaget inkluderar syriska flyktingar i produktionsfaciliteten och exporterar under de lättade ursprungsreglerna (Awaeisheh, 2017). Enligt Awaeisheh var den största barriären för att exportera under de lättade ursprungsreglerna att anställa syriska flyktingar (2017). Därtill svarade Awaeisheh ”*yes, for sure*” på frågan om huruvida avreglering av arbetstillstånd för syriska flyktingar gjort det enklare att anställa syriska flyktingar (2017). Svaret knyter avregleringen av arbetstillstånd till svårigheterna med att anställa syriska flyktingar som ett hinder för att exportera under ursprungsreglerna.

För att kontrollera för en efterrationalisering i mailintervjun, analyserar jag även en intervju av Awaeisheh i Deutsche Welle från september 2016. I likhet med mailintervjun påtalade hon då svårigheter med att anställa syriska flyktingar som ett hinder för att exportera under de lättade ursprungsreglerna (Patchett, 2016). I intervjun 2016 hävdade Awaeisheh att de inte kunnat anställa en enda syrisk flykting under en två-månaders period (Ibid). I takt med avregleringar av arbetstillstånd har fler syriska flyktingar inkluderats på den syriska

arbetsmarknaden, i augusti 2016 var runt 20 000 arbetstillstånd utgivna (Knell, 2016) och ett år därefter 66 488 (Reliefweb, 2017). När jag i december 2017 frågar Awaeisheh ifall EU:s krav varit för svåra att följa svarar hon att de till en början var svårt och extremt kostsamt, men nu är logiskt [att exportera till EU:s marknad] och kan uppnås (Awaeisheh, 2017). När stringenta regler om arbetstillstånd har avreglerats och fler syriska flyktingar inkluderats på den formella arbetsmarknaden under en tidsperiod, har Awaeisheh föreställning om hinder för att överreglera till EU:s krav i handelsinitiativet minskat. Motivutsagor från både företag och representanter för dem visar en föreställning om att regler om arbetstillstånd hindrar överreglering till regler de måste följa för att exportera till EU:s marknad. Däremot varierar föreställningen i det uttalade behovet av avreglering av arbetstillstånd mellan företag belägna i utvecklingszoner, och företag utanför – för att antingen kringgå regler om lokalisering eller för att inkludera 15 – 25 % syriska flyktingar i produktionsfaciliteter.

5.1.3 Företag påverkar för avreglering av arbetstillstånd

Härunder analyseras motivuttalanden av aktörer som JSF under antagandet att de representerar företag. Dessa jämförs med mailintervjuer av Awaeisheh från Jaresh Garments & Fashion samt Mahaa Katta från ILO, för att belägga tidsordningen av företagens hypotetiska påverkan samt undersöka Bernauer och Caduffs alternativa hypotes.

JSF rekommenderar i en rapport att “(...) *lättmandet av ursprungsregler borde expanderas i termer av geografisk plats bortom gränserna för de Industriella zonerna (...)*”¹ (JSF, 2016: 26). Utan att JSF direkt kritiserar regeringen för rådande reglering av arbetstillstånd för syriska flyktingar i juli 2016, påtalar de att EU lovat att ”*så fort Jordanien gett alla 200 000 jobb till syriska flyktingar så kommer de lättade ursprungsreglerna expanderas till alla jordanska producenter (...)* i kungariket” (JSF, 2016: 15). En förutsättning för 200 000 jobb på den formella arbetsmarknaden är avreglering av arbetstillstånd för syriska flyktingar, vilket torde vara vedertaget av JSF och beslutsfattare som påverkas. Rekommendationen ovan publicerades även i The Jordan Times, vilket innebär att den fick ett medialt utrymme nationellt (Obeidat, 2016).

Ordförande för JSF Omar Razzaz påpekade i november 2016, samma år, i The Jordan Times att regeringen bör avreglera stringenta krav på arbetstillståndens form. Razzaz uttryckte att processen för utgivning av arbetstillstånd bör förenklas, som t.ex. att syriska flyktingar ska kunna använda ID-handlingar utgivna av FN eller inrikesministeriet som arbetstillstånd. Enligt Razzaz skulle hans förslag bidra till att fler syriska flyktingar skulle kunna arbeta i utvecklingszonerna, och motverka en brist på arbetskraft som hindrar överreglering till EU:s regler för export under lättade ursprungsregler. Razzazs resonemang är en indikator på att uttalandet var en påverkande handling efter medvetet övervägande av effekten av

¹ Citatet och redovisade citat som följer detta är *egna översättningar* från engelska till svenska.

avregleringen som föreslås. Detta visar på ett orsakssamband mellan intention och handling (Ghazal, 2016). JSF har således påverkat för ett avreglerande av arbetstillstånd både för effekten av minskade hinder för att överreglera, till kravet om inkludering av syriska flyktingar i produktionsfaciliteter, och för att lätta på kravet om lokalisering av produktionsfaciliteter till utvecklingszoner.

Awaeisheh gav delvis belägg för Bernauer och Caduffs alternativa hypotes, när jag i mailintervjun frågade om huruvida Jareh Garments & Fashion haft möjlighet att informera myndigheter om inhemska barriärer för att exportera under de lättade ursprungsreglerna. Awaeisheh svarade att hon arbetade direkt med ILO som har stöttat henne ifråga, med hänvisning till Dr. Maha Kattaa – som Awaeisheh beskriver som att ” (...) hon var en anledning till att Jerash Garments & Fashion nådde [EU:s] marknad (...)” (Awaeisheh, 2017). Kattaa är ILOs krishanteringskoordinator i Jordanien, och svarade utförligt i en andra mailintervju att ILO har arbetat nära jordanska regeringen och arbetsmarknadsdepartementet för att ”(...) facilitera tillgången till arbetstillstånd för syriska flyktingar (...)” (Katta, 2017). Enligt Katta har ILO varit extremt involverade och arbetat tillsammans med arbetsmarknadsdepartementet för att ”(...) möjliggöra syriska flyktingars tillgång till formaliserade jobb genom nya arbetsregleringar” (Katta, 2017). På frågan om huruvida ILO har arbetat tillsammans med relevanta företag för att påverka jordanska myndigheter, svarade Kattaa att ILO arbetar både nära statliga aktörer och den privata sektorn för att ”(...) koppla ihop alla aktörer och försäkra effektiviteten i deras arbete (...)” (Katta, 2017) vilket antyder ett tämligen otydligt samarbete mellan företag och ILO.

I mailintervjun bekräftade Awaeisheh hypotesen att företag och representanter för dem har verkat för att arbetstillstånden ska avregleras, om än först efter handelsavtalets ikraftträdande. Awaeisheh förklaring står i skarp kontrast till Kattas, som är kritisk till att handelsavtalet är orsaken till avregleringarna av arbetstillstånd. Kattas har en bild av företagen i Jordanien som tämligen passiva, och hävdar att de endast uppmuntrats till att exportera under de lättade ursprungsreglerna på grund av avregleringarna (Katta, 2017). Resonemanget går inte att avfärda eller bekräfta genom att endast analysera motivutsagor från Jerash Garments & Fashion. Genom att analysera JSF som representanter för företag går det däremot att bekräfta att företag varit aktiva i att påverka för en avreglering av arbetstillstånd, som ett inhemskt hinder, för att överreglera till krav om export under de lättade ursprungsreglerna. Huruvida företagens eller deras representanters påverkan haft en kausal inverkan på avregleringarna är däremot svårare att belägga. Detta utifrån mekanismen som analyseras och materialet i studien. Av ANNEX 1 går det att utläsa att avregleringar skett både innan och efter ikraftträdandet av handelsinitiativet. Det utesluter att företag haft en kausal inverkan på avregleringen av kostnaden för arbetstillstånd, som Kattaa menar att ILO snarare haft en betydande inverkan på, samt det bortdragna kravet om socialförsäkring.

5.2 Mekanism 2: Delaware-effekten

5.2.1 Handelsinitiativets betydelse för beslutsfattare

I analys av handelsinitiativets betydelse för beslutsfattare analyseras avtalet i det historiska kontext det uppstod i, vilket ger en tidsram som inkorporerar förklaringar av steg i avregleringen som skett innan handelsavtalets ikraftträdande. EU:s marknad ter sig av analysen vara värdefull, och särskilt de lättade ursprungsreglerna.

Trots att avtalet skrevs under i juli 2016 så utlovade EU de lättade ursprungsreglerna för Jordanien redan den 4 februari samma år, på en konferens i London (OJ-EU, 233/7). Den jordanska statsministern Abdullah Ensour intervjuades den 11 februari i The Jordan Times, och ska enligt citat i tidningen ha sagt att avtalet var ”*den största bedriften på konferensen*” (Obeidat, 2016), trots att internationella aktörer lovade den jordanska staten flera hundra miljoner dollar i bidrag under tre följande år på samma konferens (Reliefweb, 2016). Redan på konferensen utlovade den jordanska staten avregleringar och inkludering av syriska flyktingar på den formella arbetsmarknaden i gengäld, vilket jag återkommer till i den tredje hypotesen (5.2.3). Av särskild relevans är att Ensour ger de lättade ursprungsreglerna en högre betydelse än andra förmåner som påverkande faktorer för löftet om avreglering av arbetstillstånd på konferensen.

I samma intervju i The Jordan Times uttrycker statsministern att Jordanien försökt få tillgång till den europeiska marknaden under flera år, men hindrats på grund av hårda ursprungsregler. Precis som JSF i den tidigare mekanismen (5.1.1) jämförde statsministern EU:s höga ursprungsregler med lägre sådana i ett frihandelsavtal mellan Jordanien och USA, och påstod att de lättade ursprungsreglerna skulle generera både investeringar i Jordanien och öka kungadömet's export till EU:s 28 medlemsstater (Obeidat, 2016). Utifrån antagandet att statsministern är en av de främsta beslutsfattarna i Jordanien torde värdet han tillger EU:s marknad, och särskilt de lättade ursprungsregler, göra marknaden till en dominant sådan för politiska beslutsfattare generellt i Jordanien.

Marknaden ter sig vara av betydelse för beslutsfattare i Jordanien, och krav på företagens produktionsprocesser för export under lättade ursprungsregler inflytelserika för inhemsk avreglering.

5.2.2 Beslutsfattaress föreställning om reglers stringens

Beslutsfattaress föreställning om inhemska reglers stringens analyseras för perioden innan och efter juli 2016. Av materialinsamlingen framgick det att beslutsfattare inte uttalat sig offentligt om EU:s regler för export under ursprungsreglerna fram till i juli 2016. Det kan bero på att EU och Jordanien förhandlade avtalet under perioden. Därför inkluderas även komplimenterade material från en intervju med ansvarig enhetschef i EU-kommissionen för perioden.

En förklaring av orsakssambandet mellan avregleringarna innan juli 2016 och handelsavtalet, är beroende av en föreställning hos beslutsfattare att regler för arbetstillstånd hindrar jordanska företag från att överreglera till EU:s regler. En mailintervju med jordanska beslutsfattare och kontroll för efterrationalisering hade

gett belägg för en sådan föreställning. Eftersom jag inte fick svar av beslutsfattare i Jordanien för detta syfte kontaktade jag enhetschef för (E3) Södra medelhavet och mellanöstern Monika Hencsey i DG Trade i EU kommissionen. I mailintervjun med Hencsey frågade jag om EU var tydliga och ifall den jordanska regeringen var medveten om reglerna för inkluderingen av syriska flyktingar i produktionsprocessen med ett formellt arbetstillstånd, från att EU utlovade de lättade ursprungsreglerna i februari 2016. Hencsey svarade att ”*Det ursprungliga förslaget för sådant lättande [av ursprungsregler] kopplat till anställningar av flyktingar kom från den jordanska regeringen (...)*” (Hencsey, 2017), vilket visar på kännedom ifråga, samt intressant empiri för framtida forskning om förhandlingar.

I materialet som analyseras efter juli 2016 framgår det att beslutsfattare har en föreställning att fåtalet syriska flyktingar med arbetstillstånd hindrar överreglering och således export under de lättade ursprungsreglerna. Beslutsfattare påpekar i sina uttalanden att företag utanför de 18 utvecklingszonerna inte kan exportera under de lättade ursprungsreglerna. I november 2016 uttryckte generalsekreteraren för Myndigheten för Industri och Handel, Yousef Shammali, i *The Jordan Times*, att industrier runtom i landet skulle kunna exportera under de lättade ursprungsreglerna om bara 200 000 syriska flyktingar fick arbetstillstånd. Shammali lyfte därefter fåtalet utgivna arbetstillstånd som hinder för att kringgå kravet om lokalisering till utvecklingszoner, som att endast 33 000 syriska flyktingar fått arbetstillstånd (Ghazal, 2016). I ett senare tillfälle, i december 2016, uttryckte Shammali att kravet om inkludering av 15 – 25 % syriska flyktingar i produktionsfaciliteterna är en utmaning för att dra nytta av ursprungsreglerna. I intervjun kritiserar Shammali snarare syriska flyktingar för att inte ansöka om arbetstillstånden, men påtalar en avreglering av tidsbestämda arbetstillstånd som lösning för att inkludera fler syriska flyktingar på den formella arbetsmarknaden (*Jordan Times*, 2016).

Beslutsfattare, som Shammali, kritiserar inte den inhemska regleringen av arbetstillstånd som barriär för att utge fler till syriska flyktingar. Beslutsfattaren som analyseras formulerar snarare avreglering av arbetstillstånd som tillvägagångssätt för att öka antalet syriska flyktingar med arbetstillstånd. Om inte lika starkt som formulerad självkritik visar det på en föreställning om inhemska stringenta regler som barriär för företag att exportera under de lättade ursprungsreglerna, och föreställning om att självreglering minskar barriären. Om en sådan föreställning föreligger av medvetenhet om regler för export under de lättade ursprungsreglerna efter handelsavtalets ikraftträdande, torde föreställningen även finnas innan ikraftträdandet om en medvetenhet om regler fanns även då. Det sistnämnda antaganden blir däremot tämligen spekulativt, eftersom det varken finns egna motivutsagor av beslutsfattare ifråga att jämföra med eller specificering av Hencseys svar om huruvida förslaget av den jordanska regeringen formulerades som regler på företags produktionsprocesser i handelsavtalet.

5.2.3 Intention av beslutsfattare till avreglering

För att belägga sambandet mellan beslutsfattares intentioner och handlingar såsom avregleringar av arbetstillstånd, undersöks huruvida avregleringarna är en effekt av medvetna överväganden. Även härunder specificeras sambandet mellan intentioner och avregleringar innan och efter handelsavtalets ikraftträdande, däremot begränsas analysen av att motivutsagorna endast är offentliga uttalanden.

I ett uttalande från juni 2016 innan handelsavtalets ikraftträdande uttrycker en, av *The Jordan Times* anonymiserad, talesperson för arbetsministeriet att kabinetten beslutat om avreglering av kostnaden för arbetstillstånd ” (...) för att inkludera fler syriska flyktingar på den formella arbetsmarknaden efter jordanska statens löfte från Londonkonferensen” (Azzeh, 2016). Talespersonen anknyter även löftet med den tidigare avregleringen av identitetsbevis, se ANNEX 1 (Ibid). Som beskrivet i den första hypotesen i den andra mekanismen utlovade beslutsfattare avregleringar och inkludering av flyktingar på den formella arbetsmarknaden i gengäld för bidrag och, som uttryckt som den största bedriften på Londonkonferensen, de lättade ursprungsreglerna. Motivutsagan visar på ett tämligen medvetet övervägande av skälet för avregleringen, vilket genom den första hypotesen i mekanismen ter sig vara de lättade ursprungsreglerna och i den andra hypotesen kännedom om regler för export under dem. Däremot blir analysen tämligen beroende av ett spekulativt antagande i den andra hypotesen. Löftet går således att analyseras som ett mål för avregleringarna, om att inkludera fler syriska flyktingar på den formella arbetsmarknaden av handelsavtalet och avtalets regler som orsak.

Efter handelsavtalets ikraftträdande uttrycks avregleringar av arbetstillstånd mer specifikt som medvetna överväganden för att skapa förutsättningar för företag att exportera under de lättade ursprungsreglerna. I december 2016 uttrycker Shamali i den jordanska nyhetsagenturen Petra som *The Jordan Times* refererar till, att ”Vårt [regeringens] mål är att ge ut 200 000 arbetstillstånd till syrier, vilket hade möjliggjort för företag i hela Jordanien att exportera under de lättade ursprungsreglerna”, ett mål som visar på ett medvetet övervägande för avregleringar (JT, 2016). Följt av uttalandet uttrycker Shamali att ytterligare avregleringar skulle ske, varefter han offentliggjorde nya arbetstillstånd för tre till fem år istället för endast ett år i taget för att enligt honom uppmuntra fler syriska flyktingar att söka arbetstillstånd (Ibid). Shamali visar således på en intention hos beslutsfattare till att avreglera arbetstillstånd och därigenom öka antalet syriska flyktingar med formella arbetsvisum, för att skapa förutsättningar för företag att överreglera och exportera under de lättade ursprungsreglerna. Av den tidigare hypotesen går det att uttolka att förutsättningarna inbegriper inkludering av arbetskraft i produktionsfaciliteter, och företag lokaliserade utanför de designerade utvecklingszonerna.

I analys av offentliga motivuttalanden är det däremot svårt att förklara beslutsfattares intention för varje enskild avreglering av arbetstillstånd som skett, både innan och efter handelsavtalets ikraftträdande. Däremot visar den tidigare hypotesen på mer generella föreställningar om att avregleringar av arbetstillstånd ökar förutsättningar för export under lättade ursprungsregler. Samt, trots att det inte finns offentligt uttalade intentioner för varje enskild avreglering som skett så visar analysen på generella mål för avregleringar. Båda målen uttryckta efter och innan handelsavtalets ikraftträdande kan tolkas som generella, men medvetna

överväganden med hänvisning till mer specifika avregleringar som exempel för att öka förutsättningar för företag att överreglera till eller kringgå EU:s regler.

6 Resultat

6.1 Mekanism 1: Kalifornien-effekten

Mekanism 1

| | |
|-----------|---|
| <i>H1</i> | <i>EU:s marknad är en dominant marknad för företag i Jordanien</i> |
| <i>H2</i> | <i>Företag i Jordanien har föreställningen att stringenta regler för arbetstillstånd hindrar dem från att exportera till EU:s marknad</i> |
| <i>H3</i> | <i>Jordanska företag påverkar den inhemska staten för att avreglera arbetstillstånd för syriska flyktingar som stringent reglering</i> |

Den första hypotesen i mekanismen klarade den empiriska prövningen, och visade att EU:s marknad är dominant för företag i Jordanien. Den visade också att regler för de lättade ursprungsreglerna torde vara inflytelserika. Trots att EU inte är Jordaniens främsta exportmarknad visade analysen på att höga ursprungsregler är ett hinder och att företag ser ett lättande som värdefullt eftersom produktionsmetoder i Jordanien till stor del beror på import av varor.

Både mailintervjun och analys av representanter för företag gav belägg för hypotesen att företag har föreställningen att stringenta regler om arbetstillstånd hindrar överreglering till EU:s regler för export under lättade ursprungsregler. Däremot visade företag sig ovilliga till att omlokalisera produktionsfaciliteter, varför arbetstillstånd även ansågs vara ett stringent hinder för incitamentet att utge 200 000 arbetstillstånd och kringgå regeln om designerade utvecklingszoner.

Den sista hypotesen var svårare att bekräfta. Det finns empiri för att representanter för företag påverkat för avreglering av arbetstillstånd, men först efter handelsavtalets ikraftträdande. Detta innebär att mekanismen inte kan förklara avregleringarna innan juli 2016. Därtill var det av både empirin och mekanismens utformning svårt att belägga den kausala inverkan företagen haft av sin påverkan på avregleringarna efter juli 2016. Motivuttalanden för avregleringarna specificerar inte de avregleringar som skett (ANNEX 1), och mekanismen analyserar inte en kausal kedja mellan representanters påverkan och avregleringar. Däremot begränsas analysen av att representanters påverkan analyseras som offentliga uttalanden, trots att påverkan som fenomen inte är begränsat till det.

Till sist gav Bernaur och Caduffs alternativhypotes indikativa resultat på samarbete mellan företag och ILO, vilka däremot var tämligen otydliga i huruvida aktörerna samarbetat för att påverka för en avreglering av arbetstillstånd.

6.2 Mekanism 2: Delaware-effekten

Mekanism 2

| | |
|-----------|---|
| <i>H1</i> | <i>Handelsavtalet med lättade ursprungsregler mellan EU och Jordanien är betydelsefullt för jordanska beslutsfattare</i> |
| <i>H2</i> | <i>Beslutsfattare har föreställningen att stringenta regler om arbetstillstånd hindrar förutsättningar för export under lättade ursprungsregler</i> |
| <i>H3</i> | <i>Beslutsfattarens intention för att avreglera arbetstillstånden är för att öka förutsättningar för företag att exportera under EU:s lättade ursprungsregler</i> |

Tillika företagen som aktör ter sig beslutsfattare i Jordanien värdera EU:s marknad högt, och särskilt de lättade ursprungsreglerna uttryckt i relation till andra marknader – likt JSF i den tidigare mekanismen. Värdet på de lättade ursprungsreglerna isolerades även i förhållande till andra förmåner på Londonkonferensen, vilket stärker mekanismens förklaringskraft av avregleringar innan handelsavtalets ikraftträdande.

Analysen bekräftar till viss del den andra hypotesen. Analysen visar att beslutsfattare har en föreställning att arbetstillstånden är stringenta och att avregleringar ökar förutsättningarna för export av företag i landet under de lättade ursprungsreglerna. Däremot ter sig resultatet vara tämligen svagt för perioden innan handelsavtalets ikraftträdande, då det inte är grundat i beslutsfattarens motivuttalanden. Värdet av lättade ursprungsregler från Londonkonferensen bekräftar handelsavtalet som orsak till avregleringar innan juli 2016, men det saknas en analyserad relation mellan reglerna i handelsavtalet och arbetstillstånd som stringenta för att belägga orsakssambandet med teorin som appliceras

Till skillnad från den tidigare mekanismen går det av analysen att bekräfta ett kausalt samband mellan regler i handelsavtalet för export under ursprungsregler och avregleringar av arbetstillstånd. Motivuttalanden visar på medvetna överväganden i avregleringar för att uppfylla mål på en högre analysnivå, som att öka förutsättningarna för företag att överreglera till EU:s regler och kringgå regeln om lokalisering. Däremot är intentionen för avregleringar innan handelsavtalets ikraftträdande beroende av den tidigare hypotesen, varför resultatet för denna tidsperiod endast är ett orsakskonstaterande utan orsaksförklaring av den teoretiska tillämpningen.

7 Slutsats

Det huvudsakliga syftet med denna uppsatsen var att analysera EU:s inflytande över produktionsprocesser i företag genom exkluderande verktyg, och hur det påverkar stater. För att uppnå syftet formulerade jag en frågeställning som igenom att besvaras förklarar orsakssambandet mellan EU:s handelsavtal med Jordanien och avregleringar av arbetstillstånd. De två mekanismerna utformade från Delaware- och Kalifornieneffekten som modifierats har i mångt och mycket förklarat processen mellan handelsavtalet och avregleringarna av arbetstillstånd. EU:s handelsavtal reglerar produktionsprocesser i företag genom exkluderande verktyg, och avregleringar av arbetstillstånd visade sig vara en statlig effekt av detta delvis innan avtalets ikraftträdande men främst efteråt.

Mekanismerna kräver en korrektion för att stärka dem ytterligare. I den första mekanismen saknas en kausal länk mellan företagets påverkan och statens avregleringar. Den andra mekanismen visade sig beroende av svåråtkomlig empiri i en auktoritär regim, en faktor som troligtvis påverkat analysen av offentliga uttalanden för båda mekanismerna. En utveckling vore att kombinera mekanismerna i en djupare studie med syfte att undersöka hur beslutsfattare i staten påverkas av aktörer som företag. Trots att teorierna är konkurrerande i diskursen de utvecklats från, visade de sig vara kompletterande i modifierad form för att analysera reglering av produktionsprocesser i exkluderande samarbeten. Den kritiska en-fallstudien har både stärkt teoriernas förklaringskraft när de prövats på en auktoritär regim och besvarat frågeställningen, samt utvecklat teorierna i prövning av teoriernas modifierade form. Studien har visat att den teoretiska distinktionen mellan exkluderande samarbeten och produktionsprocesser är paradoxal, då en kombinerad form av inflytande visar sig vara effektivt tillämpbar av modifierade teorier i inom-fallstudien.

Bidraget har även visat att exkluderande reglering av produktionsprocesser i företag i tredje-länder har en påfallande inverkan på både företag och staten i landet. En utmaning för framtida studier är att pröva de modifierade teorierna i jämförelse med villkors-klausuler som två olika fall, och jämföra den exkluderande regleringen av produktionsprocesser med icke-exkluderande. Denna studie har prövat Zamfir och Rutledges förslag på revidering av villkors-klausuler, och visat på en självreglering i både företag som exporterar till EU och staten de producerar i. Det vore att sträcka på konceptet som utvecklats att hävda att stater nödvändigtvis självreglerar som följd av överreglering i inhemska företag som exporterar till en dominant marknad. Formen av inflytande skapar dock incitament för staten till självreglering för att gynna inhemska företag, som överreglerar för att exportera till marknaden. Om samhällsinstitutioner har som mål att reglera produktionsprocesser i tredje-länder för varor och tjänster som exporteras till EU – är exkluderande certifikat ett alternativ till villkors-klausuler.

8 Referenser

Litteratur

Alasdair R. Young – John Peterson, 2014. Trade Policy as Foreign Policy, Parochial Global Europe: 21st Century Trade Politics. Oxford University Press, ISBN: 9780199579907

Alasdair, R. Young. (2015). “The European Union as a global regulator? Context and comparison”, *Journal of European Public Policy*, 22:9, pp. 1233-1252.

Alasdair, R. Young. (2015). “Liberalizing trade, not exporting rules: the limits to regulatory co-ordination in the EU’s ‘new generation’ preferential agreements”, *Journal of European Public Policy*, 22:9, 1253-1275.

Andreas Moberg, 2015. The Conditions of Conditionality – Closing in on 20 Years of Conditionality Clauses in ACP-EU Relations. *Law and development, Scandinavian Studies in Law*, vol. 60.

Bernauer, Thomas – Caduff, Ladina, 2004. In Whose Interest? Pressure Group Politics, Economic Competition and Environmental Regulation. In “*Journal of Public Policy*” 24:1, pp. 99-126

Cooreman, Barbara, 2017. Global Environment Protection through Trade: A systematic approach to Extraterritoriality. Edward Elgar Publishing Limited.

Chad Damro (2015) Market power Europe: exploring a dynamic conceptual framework, *Journal of European Public Policy*, 22:9, 1336-1354,

David Vogel (2000) ”Environmental Regulation And Economic Integration”, *Journal of International Economic Law* 265-279, Oxford University Press

David Vogel (1997) Trading up and governing across: transnational governance and environmental protection, *Journal of European Public Policy*, 4:4, 556-571

Drezner, Daniel W. (2008) "All Politics is Global: Explaining International Regulatory Regimes", Princeton University Press

Eberlein, Burkard – Newman, Abraham L., 2005. Escaping the International Governance Dilemma? Incorporated Transgovernmental Networks in the European Union. *Governance: An International Journal of Policy, Administration, and Institutions*, Vol. 21, No. 1

Esaiasson, Peter, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson, & Lars Wängnerud. 2017. *Metodpraktikan - Konsten att studera samhälle, individ och marknad (5:e uppl.)* Vällingby: Nordstedts Juridik.

Flyvbjerg, Bent, 2003. "Fem missförstånd om fallstudieforskningen" i *Statsvetenskaplig tidskrift*. Vol. 106, nr. 3

Gustafsson, Karl. & Hagström, Linus, 2017. "Teaching and learning – what is the point? Teaching graduate students how to construct political science research puzzles" *European Political Science*. Doi:10.1057/s41304-017-0130-y

George, Alexander L. – Bennet, Andrew, 2005. *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*. MIT Press.

Ionel Zamfir, 2017. Human rights in EU trade policy – unilateral measures. EPRS – European Parliamentary Research Service, PE 595.878.

Keukeleire, Stephan – Tom, Delreux, 2014. *The Foreign Policy of the European Union*. Palgrave Macmillan.

Konisky, David, (2007). "Regulatory Competition and Environmental Enforcement: Is There a Race to the Bottom?" *American Journal of Political Science*, Vol. 51, No. 4, October 2007, Pp. 853–872

Laura Beke – Nicolas Hachez, 2015. "The EU GSP: A Preference for Human Rights and Good Governance? The Case of Myanmar. Working Paper No. 155 – March 2015, Leuven Centre for Global Governance Studies.

Mckenzie, Lachlan – Meissner L., Katharina, 2017. "Human Rights Conditionality in European Union Trade Negotiations: the Case of the EU-Singapore FTA*", *Journal of Common Market Studies*, vol. 55, no. 4, s. 832-849.

Meunier, S – Nicolaïdis, K, Hill, Smith, Vanhoonacker, 2017. *International relations and the European Union*. Oxford University Press. New York. 3rd edition.

Orbie – Jan, Tortell, Lisa, 2009. *The New GSP+ Beneficiaries: Ticking the Box or Truly Consistent with ILO Findings?* *European Foreign Affairs Review* 14: 663–681, Kluwer Law International BV.

Portela, Clara, 2010. *European Sanctions and Foreign Policy: when and why do they work?* Routledge, 270 Madison Avenue, New York 10016.

Primärmaterial

[Intervju 1] Awaeisheh, Oryana, 2017. VD Jerash Garments & Fashion Mfg. Co. Ltd. Al-Tajamouat Industrial Estate, P.O Box 22, Sahab, Amman, 11636, Jordan.

[Intervju 2] Dr. Kattaa, Maha, 2017. Krishanteringskoordinator, Jordanien. Internationella arbetsorganisationen (ILO).

[Intervju 3] Hencsey, Monika, 2017. Enhetschef, Enhet E3. Södra medelhavet och mellanöstern, EU kommissionen, Bryssel.

Press

Azzeh, Laila, The Jordan Times, 2016-06-18. "11,500 Syrians issued work permits – ministry". <http://www.jordantimes.com/news/local/11500-syrians-issued-work-permits-%E2%80%94-ministry>

[Hämtad: 2017-12-20]

Emam, Al Dana, The Jordan Times, 2016-09-19. "Jordan urges Indonesian investors to benefit from EU trade deal". <http://www.jordantimes.com/news/local/jordan-urges-indonesian-investors-benefit-eu-trade-deal>

[Hämtad: 2017-12-21]

Ghazal, Mohammad, The Jordan Times, 2016-11-22. "Syrians' reluctance to work in industrial sector threatens future 'rules of origin' deal with EU" <http://www.jordantimes.com/news/local/syrians%E2%80%99-reluctance-work-industrial-sector-threatens-future-rules-origin%E2%80%99-deal-eu>

[Hämtad: 2017-12-15]

JT, The Jordan Times, 2016-12-05. "'Industries still facing difficulties in recruiting Syrian workers" <http://www.jordantimes.com/news/local/industries-still-facing-difficulties-recruiting-syrian-workers%E2%80%99>

[Hämtad: 2017-12-14]

Knell, Yolande, 2016. "Jordanian reversal on Syrian work permits starts to bear fruit" <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-37011859>

[Hämtad: 2017-12-20]

Obeidat, Omar, The Jordan Times, 2016-06-20. "Industrialists call for expanding rules of origin deal with EU" <http://www.jordantimes.com/news/local/industrialists-call-expanding-rules-origin-deal-eu>

[Hämtad: 2017-12-17]

Obeidat, Omar, The Jordan Times, 2016-02-11. "Easing EU rules of origin 'biggest achievement of London conference". <http://www.jordantimes.com/news/local/easing-eu-rules-origin-biggest-achievement%E2%80%99-london-conference>

[Hämtad: 2017-12-23]

Internetkällor

Customs, Gov, 2017. Authorized Exporters. Jordanska regeringen.

<http://www.customs.gov.jo/ar/Exporters.aspx>

[Hämtad: 2017-12-15].

Europeiska unionen, Directorate-General for Trade, "European Union, Trade in goods with Jordan" 17-11-2017.

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113404.pdf

[Hämtad: 2017-12-28]

EU, 2016. "The European Union's Rules of Origin for the Generalised System of Preferences – A Guide For Users". The European Commission, May 2016.
https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/customs/customs_duties/rules_origin/preferential/guide-contents_annex_1_en.pdf

EU, Trade Helpdesk, 2017. "Rules of Origin, Jordan".
<http://trade.ec.europa.eu/tradehelp/jordan#Rules>
[Hämtat: 2017-12-28]

EU, 2016. "EU-Jordan: Towards a stronger partnership" Brussels, 20 July, 2016.
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2570_en.htm
[Hämtat: 2017-12-25]

Freedom House, 2017. Jordan Profile – Freedom in the World Score.
<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/jordan>
[Hämtat: 2017-12-14]

ILO, 2017. "Work Permits and Employment of Syrian Refugees in Jordan – Towards Formalising the Work of Syrian Refugees". International Labour Organization.
http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---arabstates/---ro-beirut/documents/publication/wcms_559151.pdf

JFS, Jordan Strategy Forum, 2016. "Relaxing the Rules of Origin for Jordanian Industries – A Necessary Step Towards Expanding Jordanian Exports" July.
<http://jsf.org/sites/default/files/Relaxing%20the%20Rules%20of%20Origin%20for%20Jordanian%20Industries.pdf>
[Hämtat: 2017-12-18]

OJ-EU, 2016. "Decision No 1/2016 of the EU-Jordan Association Committee of 19 July 2016", Official Journal of the European Union.
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016D1436&from=EN>

OECD, 2002. "Glossary of Statistical Terms – Regulations".
<https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=3295>
[Hämtat: 2017-12-22]

Reliefweb, 2017. Ministry of Labour Syrian Refugee Unit – Monthly Progress Report "Syrian Refugee Unit Work Permit Progress Report November 2017".
<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/MinistryofLabourSyrianRefugeeDepartment-WPsMonthlyProgressReportNovember2017.pdf>
[Hämtat: 2017-12-22]

Reliefweb, 2016. "The Jordan Compact: A New Holistic Approach between the Hashemite Kingdom of Jordan and the International Community to deal with the Syrian Refugee Crisis. Government of Jordan. 2016-02-07.
<https://reliefweb.int/report/jordan/jordan-compact-new-holistic-approach-between-hashemite-kingdom-jordan-and>

[Hämtat: 2017-12-22]

Rutledge - Ben, 2016. "Cambodia, Myanmar and the EU's 'Everything But Arms' Trade deal". Ethical Trading Initiative – Respect for workers worldwide.
<https://www.ethicaltrade.org/blog/cambodia-myanmar-and-eus-everything-arms-trade-deal>

[Hämtat: 2017-12-18]

Vaes, Ruddi – Francesco Badioli, Camilla Valmarana, Nahida El-Saies, Mohammed Yagan, Loay Hidmi, 2015. *Evaluation of the European Union's Cooperation with the Hashemite Kingdom of Jordan*. Final Report, Volume I: Main Report, on behalf of European Commission. https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/strategic-evaluation-cooperation-ec-jordan-1340-main-report-201502_en.pdf

[Hämtat: 2017-12-28]

WTO, 2017. "Technical Information on Rules of Origin".
https://www.wto.org/english/tratop_e/roi_e/roi_info_e.htm

[Hämtat: 2017-12-14]

8.1 Annex 1: Avregleringar arbetstillstånd

| Avreglering | Beskrivning | Datum | Referens |
|-------------------------|---|----------------|----------------|
| Identitetsbevis | Tidigare endast pass eller bevis på legalt inträde i landet, därefter UNHCRs identitetskort och utgivna identitetskort från inrikesministeriet. | March 2016 | (Azzeh, 16). |
| Kostnad arbetstillstånd | Kostnad på arbetstillstånd avdraget för syriska flyktingar | April 2016 | (ILO, 2016: 9) |
| Socialförsäkring | Avdraget krav på att arbetsgivare visar bevis på socialförsäkring för anställda, när syriska flyktingar ansöker om arbetstillstånd | Juni 2016 | (ILO, 2016: 9) |
| Medicinsk examinering | Avdraget krav på medicinsk examinering för syrisk arbetskraft | September 2016 | (ILO, 2016: 9) |

| | | | |
|------------------------|--|-----------|-----------------|
| Kvot antal arbetsvisum | Sektor specifik kvot för anställda och ge ut arbetsvisum i konstruktionsbranschen avdraget | Juli 2017 | (ILO, 2016: 10) |
|------------------------|--|-----------|-----------------|

8.2 Annex 2: Frågeställningar mail

Intervju 1:

- Are you including Syrian refugees in your production facilities and exporting under the simplified rules of origin?
- Have the reduced regulations on working permits for Syrian refugees made it easier for you to employ Syrian refugees?
- Have the EU rules been too hard to use, and therefore not accessible?
- Did businesses or representatives of businesses lobby for the reduction of regulations on working permits prior to the trade agreement in July 2016, or afterwards?
- When did you start preparing to access the EU internal market through the reduced rules of origin?
- Which were the biggest barriers for accessing the EU market through the simplified rules of origin?
- Have you been able to inform authorities on the difficulties in accessing the EU internal market through the simplified rules of origin? In case, when? Or do you know of any employer/employers' organisation who has?

Intervju 2:

- How involved has the ILO been in the deregulation of working permits for Syrian refugees?
- Do you believe the trade agreement has had an impact for the deregulation? In case, which part of the agreement - the condition for businesses to involve Syrian refugees or the promise to further relax the ROO once 200 000 Syrian refugees has working permits?
- Has the ILO and relevant businesses been working closely on this matter towards Jordanian authorities?

Intervju 3:

- In the negotiations for the relaxed rules of origin, I would like to ask whether the EU was clear and the Jordan government aware of the

condition on including Syrian refugees in the production process with a formal working permit, from December 2016?

- Do you know whether civil-society organisations, ILO or representatives of businesses were involved in the negotiations?
- According to Article 1, on Common provisions, in the trade agreement D6 there should be a report from this summer July 2017 on production and export statistics, and percentage of Syrian refugees employed on a year-by-year basis. Is this report public, or is it possible to obtain the report for research purpose?